

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Гургана Маринова,

член на научно жури за защита на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Наказателен процес“, професионално направление 3.6. Право,

относно дисертационния труд **„Особени правила на първоинстанционното съдебно заседание за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни“** на Боян Георгиев Бележков - докторант в катедра „Наказателноправни науки“ на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Боян Бележков е завършил специалност „Право“ в УНСС през 2011 г. През 2015 г. завършва и магистратура по социална юридическа психология в СУ „Св. Кл. Охридски“. В периода 2011 – 2014 г. работи като юрисконсулт в „Погледец-Лесинвест“ ЕООД в гр. Разлог и в Общинска администрация – Разлог. От 2014 г. е докторант в катедра „Наказателноправни науки“ на ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“, а от 2015 г. – асистент по наказателен процес в същата катедра.

Дисертационният труд „Особени правила на първоинстанционното съдебно заседание за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни“ се състои от 231 страници и включва увод, три глави с обособени раздели, заключение и библиография, в която са посочени 73 заглавия на кирилица и 11 на латиница.

В увода са очертани предметът, актуалността и задачите на изследването. Актуалността е обоснована с липсата на съвременен монографичен труд, посветен на наказателните дела срещу непълнолетни (последният е отпреди повече от 30 г.), с наличието на международни стандарти, които трябва да бъдат съобразени в българското законодателство, както и с нуждите на съдебната практика с оглед правилното тълкуване и прилагане на действащите правила.

Глава първа започва със спецификите на участието на защитник по наказателните дела за престъпления, извършени от непълнолетни, след което са разгледани особените участници в тях, а именно педагог, психолог, родител и попечител. Обоснована е тезата за необходимостта от специализация на адвокатите, встъпващи като защитници по тези дела. В същото време правилно е отбелязано, че практическото значение на специализацията може да се окаже ограничено, особено когато става въпрос за упълномощени защитници, защото изборът им зависи изцяло от волята на непълнолетния обвиняем и неговите родители, които не могат да бъдат задължени да упълномощават само адвокати, притежаващи съответната специализация. Струва ми се краен изводът, че във всички случаи на обвинение за тежко престъпление срещу непълнолетно лице съдът трябва да назначава и резервен защитник наред с упълномощения, който извод се обосновава с особената необходимост от бързо приключване на съдебния процес. Тази необходимост безспорно е налице, но не съм убедена, че наличието на резервен защитник ще доведе до реализирането ѝ, особено при липса на доверие между него и непълнолетния подсъдим.

Напълно споделям становището на докторанта за процесуалното положение на педагога и психолога, за ролята им при разпита на непълнолетния обвиняем, както и за необходимостта от законови промени, които да направят възможно участието им и при провеждането на разпит в съдебната фаза на процеса.

Значително място в дисертационното изследване е отделено на ролята на родителите и попечителите и това е съвсем разбираемо. Логична и обоснована е тезата на докторанта, че при наличието на противоречиви интереси между непълнолетния обвиняем и неговите родители или попечители в наказателното производство трябва да встъпва друго подходящо лице, като за това са необходими съответни промени в НПК.

В глава втора са разгледани особеностите, които разкрива стадия „Подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание“ по наказателните дела срещу непълнолетни. Специално внимание е отделено на правомощието на съдията докладчик да прекрати наказателното производство на

основание чл. 24, ал. 1, т. 8 НПК. Правилно е разбирането на докторанта, че в този случай съдията докладчик не може сам да наложи възпитателни мерки, а следва да изпрати материалите по делото на компетентната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, която да стори това. След това са разгледани спецификите при подготовката на съдебното заседание, наложени от това, че делото е срещу непълнолетен. В частност разгледан е въпросът за публичността на съдебното заседание, за това кога е налице законен съдебен състав по делата от общ характер, но и по тези от частен характер и по диференцираните процедури по глави 28 и 29 НПК. С голяма страст е защитавана тезата за необходимостта от специализация и сериозен професионален опит на съдиите и съдебните заседатели, разглеждащи делата срещу непълнолетни, която стои в основата на предложението на докторанта тези дела във всички случаи да бъдат подсъдни на окръжен съд като първа инстанция.

В глава трета са разгледани спецификите на отделните етапи на съдебното заседание на първата инстанция по делата с непълнолетен подсъдим. Изключително много внимание е отделено на т. нар. „сини стаи“ и тяхното значение, като тук анализът е не толкова наказателнопроцесуален, колкото криминалистически.

В заключението са обобщени основните положения и изводи от дисертационното изследване.

Дисертационният труд е написан на точен юридически език, като в същото време е изключително четивен. От целия труд ясно личи загрижеността на докторанта към непълнолетния обвиняем. Огромната част от тезите и предложенията му са обосновани именно с най-добрия интерес на непълнолетния обвиняем. Това е в пълно съответствие със съвременните разбирания за тези категории дела, които намират израз и в редица международни актове (препоръчителни и задължителни).

Авторефератът коректно отразява структурата и съдържанието на дисертацията. Приемам и посочените в него приноси, като в по-общ план бих искала да отбележа, че наказателнопроцесуалната теория и практика

действително имаха нужда от съвременно изследване на материята, уреждаща наказателните дела срещу непълнолетни, което да отчете съвременните постижения на наказателния процес и да предложи решения на възникналите в практиката проблеми. В конкретен план и без изброяването да е изчерпателно приносен характер имат: аргументирането на необходимостта от специализация на адвокати, психолози, педагози, съдии, съдебни заседатели и изясняване в същото време на трудностите или ограниченията пред такава специализация; подробното изясняване на ролята на родителите и попечителите и направените предложения *de lege ferenda* във връзка с тяхното участие в производството; задълбоченият анализ на различните проявления на принципа на публичност, както и на присъствието, респ. отстраняването на подсъдимия от съдебната зала, и др. Освен това, проучвайки релевантната съдебна практика, докторантът е открил редица противоречиви съдебни решения и е предложил своите аргументи за правилното тълкуване и прилагане на закона. Позициите, които застъпва, според мен са правилни и са от пряка полза за практическата процесуална дейност.

При бъдещо издаване на труда струва ми се, че той би спечелил от едно по-конкретно позоваване на международните актове, на които се основава. Много често се посочва „според международните актове“, „международните стандарти“, без да става ясно кои точно международни актове се има предвид, къде са установени въпросните стандарти. Може би е необходимо и по-ясно да бъде посочено кои от тях са задължителни и кои имат само препоръчителен характер. Убедена съм, че трудът допълнително би спечелел, ако в него се отдели повече място (защо не и самостоятелно такова) на Директива 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета относно процесуалните гаранции за децата, заподозрени или обвиняеми по наказателни производства, доколкото нейните изисквания трябва да бъдат въведени в българското законодателство до 11 юни 2019 г.

Резултатите от научното изследване са достигнали до научната общност чрез три публикации, а още три са под печат.

В заключение, дисертационният труд отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ. Този съдържа оригинални идеи, подкрепени с убедителни научни аргументи, и е безспорно доказателство за способността на докторанта да осъществява самостоятелна научноизследователска дейност. Анализът на действащото законодателство, международните стандарти, теоретичните становища и съдебната практика, както и изложените собствени тези и аргументи, придават на труда сериозна научна и научно-приложна стойност и го правят полезен за широк кръг читатели – представители на научната общност и практикуващи юристи. С множеството предложения *de lege ferenda* той представлява интерес и за законодателя. Всичко това обосновава положителната ми оценка на дисертационният труд „Особени правила на първоинстанционното съдебно заседание за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни“, въз основа на която предлагам Боян Георгиев Бележков да получи образователната и научна степен „доктор“.

19.10.2017 г.

Доц. д-р Гергана Маринова